داهێنانی ژن و زیندانی نەست … نەوال ئەلسەعداوی … و.لە عەرەبیەوە (یاسین لەتیف)

لە نیوەی شەستەکانی سەدەی رابردودا دیدارێکم سازدا لە گەڵ ژنە نووسەری فەرەنسی ((سیمۆن دو بۆفوار)) ئەو کات هات بوون بۆ قاهیرە لە گەڵ نوسەری فەرەنسی ((ژان پۆڵ سارتەر)) کە لە لایەن ((ڕۆژنامەی قاهیرە)) بانگ هێشت کرا بوون ، پاش دیدارەکەمان گوتارێکم بە ناو نیشانی ((کات ژمێرێک لە بێ دەنگی لەگەڵ ووشە سازدا))ل□ گ□قاری روز یوسف بڵاو کردەوە ، لەو گوتارەم گوزارشتم لە بێ هیوام کرد، چونکە دو بوفوار لە نوسینەکانیدا پتر وابەستە بوو بە سارتەرەوە ، بێگومان پەرتوکی ((رەگەزێکی دیکە)) کە هی ئەوە گرنگ ترین پەرتوکی ئازادی هێنەرە بۆ ژنان لە سەدەی بیستەمدا، هەروەها کاری ئەدەبی گرنگیشی هەیە، هەندێک لە ژنانی فەرەنسی هێرشێکی دوژمنکارانەی((نا بابەتیان)) کردە سەر سیمۆن دو بوفوار، لە ڕاستیدا هۆکاری زۆر هەن بۆ ڕەخنە گردن هیچ پەیوەندی نییە بە ئەدەبەوە .

بە ڕای من دەکرا دی بوفوار فەیلەسوفێکی پتر گرنگ تر بوایەت لە ((ژان پۆل سارتەر)) بەڵام دەست بەرداری فەلسەفەکەی خۆی بوو لە پێناوی ئەودا، باوەڕی بە فەلسەفەی بونگەرایی سۆشیالیزم لیبراڵ هێنا ، سارتەر لە ڕووی فیکری و سۆزداریەوە هەژمونی خۆی سەپاند بە سەریدا ، بە تەنها دەژیاو فرمێسکی خۆشەویستی دەڕشت ، لە ژیانیدا پەیوەندی جۆراوجۆری هەبوو، چۆنی بویستایە لە نێوان ژنان دەهاتو دەچوو، ئەوەشی ڕایگەیاند تەنها فرمێسکێکی بۆ ژنێک نەڕشتووە .. پارادۆکسی ئاشکراو ڕوون بە دیدەکرێت لە نێوان ژیان و نوسینەکانی سارتەرو سیمۆن، سارتەر سەبارەت بە ئازادی گەلی جەزائیر لە ژێر دەسەڵاتی فەرەنسی و ئازاد بوونی پیاوی ڕەش لە ژێر دەسەڵاتی پیاوی سپی دەنووسی ، بەڵام ژنانی بە کار دەهێناو دەیچەوساندنەوە ، کە چی سیمۆن دو بوفوار لە سەر ئازادی ژنان و چەوساندنەوەیان لە ڕووی سیاسی و ئابووری و جنسی دەنوسی، بەڵام ژیان و پسپۆریەکەی گرێ و وابەستەی پیاوی لە سەر بوو .

داهێنانی بنەڕەتی ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕێت لە هەڵوەشاندنەوەی مەودای نێوان گشتی وتایبەت، ئەوەی داهێنەری ژن یان داهێنەری پیاودەینوسن

دەمێنێتەوە و دەژێت ، ئەمە بڕیارێکی ئەستەمە مەگەر بە دەگمەن بە دیبهێندرێت بە هۆی ئەو بارو دۆخ و ڕەوشتەی نوسەری ژن یان پیاولە سارەتـــای منـــداڵیانەوە تێیـــدا دەژێـــت .. ســـیمۆن دو بوفـــوار لە منداڵیەوە لە ژێر دەسەڵاتی دایکێکی کاسۆلیکی توندڕەودا ژیاوە، ڕقی لە دەسەڵات و چاودێریەکانی هەبوو، پەنای دەبردە بەر باوکی چونکە پتر ئازادی پێ دەبەخشی ، ڕقی لە دایکی دەبوەوە پێیوابوو هێمایەکە بۆ شەڕانگێزی، باوکی خۆشدەویست و بەرزی کردەوە بۆ پلەی خودایی، کە چی ((سارتەر)) وەکو خۆشەویستیەک جێگای باوکی موقەدەسی گردەوەو، تارمایی شەڕانگێزی ((دایکیش)) لە نەستیدا جێگیر بوو، بوو بە ئەو تاریکایەی لە دەرەوەی کات و شوێن هاو شێوەی شەیتان دەیترساند، سیمۆن دو بوفوار بیری باوکایەتی و پیاو لای بوو بە ئەو پردەی کە ســیمۆن بە ســەریدا دەپەڕیەوە بۆ چـــوونە نێـــو دونیـــای نێرایەتـــی و خۆ دۆزینەوە تێیـــدا، ئەمەی بە ســەرکەوتنێکی گەورەوە ئەنجامداو بوو بە نوسەرێکی گەورەی جیهانی لێهاتوو، بەڵام ژیانێک دەژیا ڕایدەکێشا بەرەو کەئابەو غەمباری و هەستی بە ئازاری ون بوون دەکرد، ون بوونی خود پتر لە نێو ون بوونی پیاودا.

فرمێسکی دووری دەڕشت بۆ خودی ڕاستەقینە پتر لە دووری سارتەر وەکو وەهمێک ، زۆربەی ژنانی داهێنەر لە جیهاندا دەکەونە نێو ئەم جۆرە تەڵەزگانەوە، کچێک بە جۆرێک پەروەردە دەکرێت دەبێتە دوژمنی دایکی و کە چی باوکی خۆشدەوێت، ئەم دۆخە سایکۆلۆژیە ناچاری دەکات مێژوو و دونیـــاو هـــونەرو ئـــایین و نەریـــت وڕۆشـــنبیری باوکـــایەتی پیـــاو بەرزکاتەوە بۆ ئاسمان و دایکیش دابەزێنێت بۆ ژێر ئەرز، ڕقی لە خۆی و دایکـــی و هەمـــوو کچێکـــی هـــاو جنســـی خۆی دەبێتەوە و ســـود لە ئەفکاری نوشداری سایکۆلۆژی نوێی سیگمۆند فرۆید وەر دەگرێت ، باوک دەنرخێنێت بە حوکمی بۆماوەیی باوکایەتی، دایکیش وەکو وەحشێک وێنا دەکات، دایک لە نەستی منداڵدا دەکاتە بکوشی باوک ، کەسایەتی دایک دابەش دەکات بۆ دوو بەش، بەشی خودایی چاک و هەستیار ، وە ئەو بەشەکەشی شەیتانی، کچ بەشی هەستی خودایی لای باوکی دادەنێت و دایکیشی دەبێتە دوژمنی و هەروەها مەنافسەی دایکی دەکات بۆ بە دەست هێنانی خۆشاویستی باوک ، هاوکاری باوک دەکات بو پترکردنی مەودای جودایی نێوان دایک و کچ ب□ ه□زمون کردنی دەسەڵات بە سەریاندا و واتای ((پەرتکەو زاڵکە)).. سیمۆن دو بوفوار و زۆرێک لە ژنان بوون بە دیلی ئەم نەستی شیزۆفرنیایە ، لە قۆناغێکدا کەسایەتی مێ ڕادەگرێت و کەسایەتی پیاو دەبێتە جێگرەوەی و ژنیش دەبێتە شەیتان .

داهێنانی بنەڕەتی و یاخی لە ڕەوشتی دوالیزم پێک دێت و دەکرێت نەستی مێ یان نێر بگۆڕێت و هۆشیاری باڵای ئینسانی بەرهەم بهێنێت ،، دواجار ئەمە ئەبێتە خولیای بونیادنانی سیستەمێکی سیاسی نوێ و پەیوەندیەکی ئابووری و کۆمەڵایەتی و ئەخلاقی دادوەرانە لە سەر بنەمای یەکسانی و ئازادی ، ئەو سیستەمە کار دەکات بۆ پەروەردەو فێر کردنی منداڵ بە شیوەیەکی مرۆڤ پەروەرانە کە بە یەکسانی تەماشای دایک و باوک و ژن و پیاو بکات ، هەروەها لە نێوان کۆمەڵە و تاک لە دەوڵەتەکان و گەلان و چینەکان ، ئەم ئاڵوگۆڕە یەکسانیەی فکرو مادە بنەڕەتیە ، بەرەنگار دەبێتەوە لە دابەش کردنی ئینسان یان کۆمەڵگا ، بڕیارێکی لەم چەشنە دەگمەنە چونکە ئەمە لە ((دونیای سەرمایەداری و باوکایەتی وڕەگەزی و عەسکەرتاری و ئاینی)) دەژین، کە لە سەر بنەمای هێزو ستەمکاری و جەنگ و دوژمنکاری و چەوساندنەوە و فریودان بونیاد نراوا .. کە چی لەولاشەوە زۆر بڕەی دەکەن سەبارەت بە دیمۆکراتی و داد و ئاشتی و خۆشەویستی ..

نوال السعداوی – الحوار المتمدن – ٥٨٥٦ – ٢٠١٨ / ٤ / ٢٥